

Det er paaapeget, at Afhandlingens Svagheder i første Række skyldes Forfatterens snævre Afgrænsning af Kildematerialet, dernæst ogsaa at den een Gang valgte Problemstilling har hemmet hans Udsyn og Bevægelsesfrihed. Det har været nødvendigt at fremhæve disse væsentlige Mangler, da de ikke er umiddelbart iøjnefaldende. Nyt Land kunde her være vundet for Forskningen, men Forf. nøjes med at udbedre Vejene indenfor det kendte. Afhandlingens positive Værdi maa navnlig søges i, at de landboretlige Problemer fremtræder tydeligere og mere gennemdrøftede end i nogen tidligere Fremstilling. Her har Forf. virkelig uddybet ældre Opfattelser. Saavel Lovenes Indhold og Tendens som de fremtrædende Personligheds Indsats karakteriseres i Regelen fortrinligt, Udviklingens Hovedlinjer trækkes særdeles klart op og sammenlignes, om end kun i store Træk, med Forholdene i det øvrige Europa. En anden Tilknytning ses dog tydeligere. »Dansk Jordpolitik« I er som Led i Hans Jensens Forfatterskab en Art Forspil til hans Fremstilling af Enevældens Indsats i dens sidste Fase (»De danske Stænderforsamlings Historie« 1830—48). Et lykkeligt Forspil, fordi det er Enevældens egentlige Stortid, dens Manddomsgerning, han skildrer. I Landboreformernes Gennemførelse ad Bondebeskyttelsens og Statsreguleringens Bane ser han det mest storslaaede Udtryk for den humant virkende danske Enevælde i dens Magtfylde, med dens Uafhængighed af snævre Klasseinteresser og dens Evne til at skabe nationale Traditioner. Rigtigheden af denne Opfattelse vil blive prøvet, naar Reformernes praktiske Gennemførelse og Bondestandens Vilkaar før, under og efter Reformtiden har været Genstand for langt omhyggeligere Undersøgelser, end der foreligger i Dag. Man maa ønske, at Fortsættelsen af dette problemmæssigt saa interessante Arbejde vil behandle Emnet dansk Jordpolitik paa noget bredere Basis.

Sprog og Stil viser den øvede Skribent. Fremstillingen er behageligt klar og let læselig; Sætningerne kan blive lidt lange, men knudrede er de sjælden. Stoffets Tilrettelægning i korte, overskuelige Kapitler (Lovgivningsperioder og mellemliggende »Episoder«) maa synes naturlig efter Forfatterens Synspunkter, men Sagregisteret yder ikke altid Hjælp, naar man vil samle de spredte Oplysninger om et enkelt Problem (f. Eks. Fæstes Forbrydelse, Tyendeforhold, Odegaarde). Tilfredsstillende er derimod den kronologiske Fortegnelse over Anordninger, samt Personregisteret.

Fridlev Skrubbeltrang.

Omkring 150-Aarsdagen for den store Landbokommissions Nedsættelse udkom *De store Landboreformer og Handelsfrihedens*